

Emelt szintű szóbeli érettségi tételek tematikája Filozófia

Közreadjuk az emelt szintű szóbeli érettségi *A* tétéleinek tematikáját és a *B* tétélekben elemzésre kerülő szövegek listáját.

A szóbeli vizsga 20 tételt tartalmaz. Az *A* és *B* tétélek három nagy témakörre épülnek:

*Filozófiai problémák,
Filozófusok alapvető gondolatainak ismerete,
Korszakok, irányzatok bemutatása.*

A tétélek *A* részében a vizsgázónak a megadott két feladat közül *egy*t kell kiválasztania és kidolgoznia.

A tétélek *B* része egy filozófiai szöveg értelmezésével kapcsolatos feladatot tartalmaz, amelyet a vizsgázó csak a vizsgán ismerhet meg.

(A szóbeli vizsgán a *B* feladattal együtt a szövegrészletet is a vizsgázó rendelkezésére bocsátjuk, célszerű azonban már a vizsgára történő felkészülés során elolvasni a listában szereplő szövegeket.)

A vizsgázó szóbeli teljesítményét az alábbi szempontok és kompetenciák alapján értékeli a tantárgyi bizottság:

Szempontok	Pontszám
A tétel	
Filozófiatörténeti tájékozottság	7
A probléma felismerése, értelmezési készség	8
Érvelési készség	5
Nyelvi megfogalmazás	5
Szaknyelv használata	5
Önálló vélemény	5
Összesen	35
B tétel	
Szövegértelmezési készség	5
A probléma kontextusban való értelmezése	5
Reflektálás	5
Összesen	15
A és B tétel összesen	50

EMELT SZINTŰ SZÓBELI TÉTELEK

A RÉSZ

1. Filozófiai problémák az antik (a preszókratikus és a hellenisztikus) filozófiában
2. Platón ideatana és Arisztotelész szubsztancia-felfogása
Platón államutópiája
3. Arisztotelész a létezőről
Platón és Arisztotelész államelméleti szemléletmódja
4. Szent Ágoston a rossz eredetéről
A hit és tudás viszonya Aquinói Szent Tamás és Kant filozófiájában
5. Az univerzália-vita
Az antik filozófia és a skolasztika kapcsolata, Aquinói Szent Tamás istenérvei
6. Descartes szkeptikus érvei a megismerésről és a Cogito ergo sum tétele
7. A racionalizmus és az empirizmus főbb jellemzőinek bemutatása Descartes és Locke egy-egy választott műve alapján
Descartes és Locke a „velünk született eszmékről”
8. Rousseau társadalmi szerződés-elmélete
Kant álláspontja a felvilágosodásról (*Válasz a kérdésre: Mi a felvilágosodás?*)
9. Kérdésfelvetések a kanti ismeretelméletben
A kanti etika megközelítésmódja
10. A pozitivizmus és az életfilozófiák viszonya a filozófiai hagyományhoz a 19. században
Az individuum választási lehetőségei Kierkegaard filozófiájában
11. Nietzsche: *Így szólott Zarathustra* c. műve főbb fogalmainak értelmezése
Paradoxonok az Ábrahám-történet parafrázisában (Kierkegaard: *Félelem és reszketés*)
12. A végeesség és végtelenség problémája Descartes és Heidegger filozófiájában
Új látásmód Husserl fenomenológiájában
13. Felfogások a filozófia eredetéről és mibenlétéről
Az egzisztencializmus szabadság felfogása (Sartre: *Az egzisztencializmus: humanizmus*)
14. A létkérdés újbóli felvetése Heidegger: *Lét és idő* c. munkájában
A végeesség problémája Platón és Heidegger filozófiájában
15. A korai Wittgenstein a nyelv és valóság viszonyáról (*Logikai-filozófiai értekezés*)
A kései Wittgenstein nyelvszemlélete (*Filozófiai vizsgálódások*)
16. A tudományfejlődés kérdéseinek új megközelítései Kuhn: *A tudományos forradalmak szerkezete* c. művében
Heidegger és Carnap vitája a Semmi problémájáról (Heidegger: *Mi a metafizika?*; Carnap: *A metafizika kiküszöbölése a nyelv logikai elemzésén keresztül*)
17. A Bécsi Kör képviselőinek álláspontja a metafizikai állításokról
A Bécsi Kör filozófusai és Karl Popper a tudományos állítások igazolásáról
18. A posztmodern értelmezése (Lyotard: *A posztmodern állapot*)
Két államutópia elemző bemutatása egyéni választás alapján (filozófiai, történelmi vagy irodalmi tanulmányok alapján)
19. Két etikai elmélet elemző bemutatása egyéni választás alapján
A globalizáció folyamata (előnyök, hátrányok)
20. Bioetikai problémák (az eutanázia, a genetika fejlődése és a klónozás)
Konrad Lorenz a kultúrát és az emberiséget veszélyeztető folyamatokról (*A civilizált emberiség nyolc halálos bűne* c. munkája alapján)

B RÉSZ: SZÖVEGÉRTELMEZÉS

A filozófiai szövegrészek listája:	
1. Hérakleitosz <i>B1</i>	Steiger Kornél szerk.: <i>Bevezetés a filozófiába</i> , Szöveggyűjtemény, Holnap Kiadó, 1999. 21. o.
2. Antiphón <i>B 44</i>	Steiger Kornél szerk.: <i>Bevezetés a filozófiába</i> , Szöveggyűjtemény, Holnap Kiadó, 1999. 36-37. o.
3. Platón: <i>Szókratész védőbeszéde</i>	<i>Platón összes művei</i> , Első Kötet, Európa Kiadó, 1984. 401-439. o.
4. Platón: <i>A lakoma</i> 204d-207a	<i>Platón összes művei</i> , Első Kötet, Európa Kiadó, 1984. 990-994. o.
5. Platón: <i>Állam</i> . Hatodik könyv 508c-509d: <i>Naphasonlat</i>	<i>Platón összes művei</i> , Második Kötet, Európa Kiadó, 1984. 446-449. o.
6. Platón: <i>Állam</i> . Hetedik könyv 514a-518b: <i>Barlanghasonlat</i>	Steiger Kornél szerk.: <i>Bevezetés a filozófiába</i> , Szöveggyűjtemény, Holnap Kiadó, 1999. 73-77. o.
7. Arisztotelész: <i>Nikomakhoszi etika</i> B 1105b-1107a	Steiger Kornél szerk.: <i>Bevezetés a filozófiába</i> , Szöveggyűjtemény, Holnap Kiadó, 1999. 83-86. o.
8. Szent Ágoston: <i>Vallomások</i> XI. könyv	Augustinus: <i>Vallomások</i> , Gondolat, 1987. 358-377. o.
9. Bacon: <i>Novum Organum</i>	Steiger Kornél szerk.: <i>Bevezetés a filozófiába</i> , Szöveggyűjtemény, Holnap Kiadó, 1999. 148-150.
10. Descartes: <i>Értekezés a módszerről</i> IV. rész	Boros Gábor szerk.: <i>Descartes: Értekezés a módszerről</i> , Ikon Kiadó, 1993. 42-52. o. vagy http://mek.oszk.hu/01300/01321/01321.htm
11. Hume: <i>Tanulmány az emberi értelemről</i>	Hume: <i>Tanulmány az emberi értelemről</i> , Magyar Helikon, 1973. Negyedik fejezet: Az elme tevékenysége iránti kételyek: http://mek.oszk.hu/01300/01321/01321.htm
12. Kant: <i>A tiszta ész kritikája</i> . Bevezetés	Steiger Kornél szerk.: <i>Bevezetés a filozófiába</i> , Szöveggyűjtemény, Holnap Kiadó, 1999. 247-248. ; 251-253. o.
13. Nietzsche: <i>A tragédia születése avagy görögség és pesszimizmus</i>	Nietzsche: <i>A tragédia születése avagy görögség és pesszimizmus</i> , Magvető Kiadó, 1986. 27-35. ; 115-125. ; 170-177. o.
14. Nietzsche: <i>Így szólott Zarathustra</i> . A három átváltozásról	Nietzsche: <i>Így szólott Zarathustra</i> , Osiris Kiadó, 2000. 31-33. o. vagy http://mekmester.oszk.hu/
15. Comte: <i>A pozitív szellem</i> . A három stádium törvénye	Comte: <i>A pozitív szellem</i> , Magyar Helikon, 1979. 66-71. ; 207-217. ; 253. o.
16. Camus: <i>Sziszüphosz mítosza</i>	Köpeczi Béla szerk.: <i>Az egzisztencializmus</i> , Gondolat Kiadó, 1984. 357-362. o.
17. Heidegger: <i>A műalkotás eredete</i> ; Van Gogh: <i>Parasztcipők</i>	Heidegger: <i>A műalkotás eredete</i> ; Európa Kiadó, 1988. 56-62. o.
18. Carnap: <i>A metafizika kiküszöbölése a nyelv logikai elemzésén keresztül</i> . Bevezetés	Forrai Gábor és Szegedi Péter szerk.: <i>Tudományfilozófia</i> , Szöveggyűjtemény, Áron Kiadó, 1999. 9-10. o. vagy http://nyitottegyetem.phil-inst.hu/tudfil/ktar/forr_ed/carnap.htm
19. Kis János: <i>Az abortuszról</i> . Érvek és ellenérvek	Kis János: <i>Az abortuszról</i> , Cserépfalvi Kiadó, 1992. 22-27. ; 32-33. o.
20. Fukuyama: <i>A biotechnológia szabályozása</i>	Fukuyama: <i>Poszthumán jövődönk. A biotechnikai forradalom következményei</i> . Európa Kiadó, 2003. 275-278.o.